

A Magyar Irodalomterápiás Társaság

ETIKAI KÓDEXE

Az **Etikai kódex** célja, hogy megállapítsa a biblioterapeuta számára a hivatása gyakorlásával együtt járó kötelességeket és hangsúlyozza az erkölcsi felelősséget. Az **Etikai kódex** szabályozza a klienssel, a kollégákkal és a munkaadóval kialakítandó szakmai kapcsolatot, és igazodási pontokat ad a felmerülő problémás helyzetekre vonatkozóan. Irányelveit és előírásait a Magyar Irodalomterápiás Társaság 2018. május 12-i közgyűlése elfogadta, azok tagjai számára kötelező érvényűek. Az Etikai Kódex megalkotása során követendő mintaként szolgált a Magyar Pszichológiai Társaság és a Magyar Pszichológusok Érdekvédelmi Egyesülete által 2004-ben elfogadott SZEK, az International Federation for Biblio/Poetry Therapy Code of Ethics című dokumentuma, illetve a Magyar Zeneterápiás Társaság Etikai Kódexe.

1. Biblioterapeuta tevékenység gyakorlására való jogosultság

1.1. Biblioterapeuta /irodalomterapeuta/* az a személy, aki felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkezik.

1.2. A képzése során elsajátított elveket és módszereket a gyakorlatban, illetve az oktatásban, a kutatásban alkalmazza.

1.3. A biblioterapeuta klinikai biblioterápiát csakis az egészségügyi ellátást szabályozó hatályos törvényi előírásoknak megfelelően végezhet.

2. Elkötelezettség és felelősség

2.1. A biblioterapeuta szakmai kompetenciájának keretein belül felelősséget vállal működése következményeiért: a terápiás helyzetekben hozott döntéseiért, a választott szövegekért, az alkalmazott módszerekért, és azok várható kimeneteléért.

2.2. Tisztában van vele, hogy szakmai működése kihat kliense életére, életminőségére.

2.3. Tudatában van felelősségével és a jogszabályokkal, szabályozásokkal harmóniában dolgozik. Tevékenységét legjobb tudása és meggyőződése szerint, az **Etikai kódex** előírásainak betartásával végzi.

2.4. Akkor kezdeményezi egy terápiás folyamat indítását, ha előreláthatóan végigviszi és befejezi azt.

3. Szakszerűség követelményei

3.1. A biblioterapeuta tisztában van azzal, hogy munkája tudást és gyakorlatot igényel. Tevékenysége során követi szakterületének eredményeit, és lehetőségéhez mérten maga is hozzájárul annak fejlődéséhez.

**Társaságunk a közérthetőség kedvéért az irodalomterápia/irodalomterapeuta elnevezést is alkalmazza.*

3.2. Tisztában van a szaktudása által nyújtott lehetőségekkel és korlátokkal. Csak kompetencia-határain belül vállal szakmai tevékenységet. Eltérő esetben szupervíziót kér, vagy a feladatot másnak adja át, illetve a kliensét egy másik szakemberhez irányítja.

3.3. Ha – a klienscsoportot vagy a terápiás eszközöket illetően – számára új feladatot vállal, úgy továbbképzzi magát, és lehetőség szerint a terápiás folyamatot rendszeresen megvitatja egy szupervizorral vagy az adott területen kompetens szakemberrel.

3.4. Törekszik a saját és a rokon szakterületek szakembereivel való együttműködésre.

3.5. A biblioterapeuta magatartását és szakmai tevékenységét meghatározza a *segíteni akarás* és a *törekvés* bármely ártalom okozásának elkerülésére. Gondot fordít arra, hogy saját fizikai és mentális állapota ne gátolja segítő tevékenységében.

3.6. Távol tartja magát az olyan szakmai tevékenységektől, amelyekben saját megoldatlan problémái károsan befolyásolhatják munkáját és veszélyeztetik a klienst. Amennyiben ilyen helyzet következik be, szakmai konzultációt kér, melynek során tisztázható, hogy korlátoznia, felfüggesztenie vagy befejeznie kell-e az adott szakmai tevékenységet.

3.7. A biblioterapeuta szakmai autonómiával bír módszereinek megválasztásában. Kétséges vagy vitás esetekben illetékes szakemberekkel konzultál a körültekintő álláspont kialakítása érdekében.

3.8. A saját mentális egészségvédelme érdekében (pl. a kiegész megelőzése) a biblioterapeuta lehetőség szerint rendszeresen konzultáljon szupervízióban vagy szakmailag kompetens esetszbeszélő csoportban.

4. A klienssel való kapcsolat

4.1. A biblioterapeuta tiszteletben tartja kliensei emberi méltóságát és személyiségi jogait, és kerül minden, a kliens emberi méltóságát sértő megnyilvánulást és negatív diszkriminációra utaló viselkedést. Nem különböztet meg embereket származás, vallás, nyelvi vagy nemzeti hovatartozás, társadalmi rang, kor, nem, politikai meggyőződés, szexuális vagy egyéb jellemző irányultság alapján.

4.2. A kliensek kezeléséhez megfelelő és biztonságos körülményeket biztosít.

4.3. A segítő kapcsolat elején a biblioterapeuta kliensével meghatározza a munka kereteit, s azt szóbeli vagy írásbeli szerződésben rögzítik. Magán-tevékenységben ekkor történik a szolgáltatás anyagi ellenértékének a tisztázása, rögzítése is. Kiskorú kliens esetén a szülő/gondozó előzetes tájékoztatását követően kezdődik el a tevékenység.

4.4. Nem létesít terápiás kapcsolatot olyan személlyel, akivel szoros kapcsolatban áll, így családtaggal, rokonnal, barátal, közvetlen munkatárssal, illetve olyan személlyel, aki egy másik kliensével szoros kapcsolatban van.

4.5. A terapeuta felelőssége, hogy a klienssel való terápiás kapcsolat ne lépje át a terápia kereteit. Amennyiben az ideális szakmai munkát veszélyeztető kapcsolat alakul ki, lezárja a munkát vagy szupervíziót kér, ügyelve arra, hogy a másik fél terápiás érkei ne sérüljenek. A biblioterapeuta a klienssel való kapcsolatot megszüntetheti, ha az adott személy a csoport működését, munkáját akadályozza.

4.6. A terápiás kapcsolatot megszünteti a klienssel akkor is, ha nyilvánvalóvá válik, hogy az nem szolgálja a kliens hasznát. Nem hagyja magára a klienst, felajánlja alternatív segítségnyújtási forma felkutatását.

4.7. A biblioterápiás tevékenység során kizárólag azok a személyek lehetnek jelen, akiknek részvétele a folyamathoz szükséges, illetve akik jelenlétéhez a kliens is hozzájárul.

5. Titoktartási kötelezettség

5.1. A biblioterapeuta titoktartási kötelezettségének eleget tesz.

5.2. Kiskorú kliens esetén csak a törvényes képviselőnek nyilatkozik, s ehhez előzetesen a kliens beleegyezését kéri. A kliens bizalmas közléseit csak olyan mértékben tárja fel, amennyire ez az eljáráshoz szükséges. A kliens hozzájárulása nélkül közölhetők azonban azok az információk, amelyek ismeretének hiánya a kliens pszichés állapotát hátrányosan befolyásolhatja. Abban az esetben, ha a biblioterapeuta úgy ítéli meg, hogy a gyermek érdekét súlyosan sértheti a tudomására jutott bizalmas információ kiadása, akkor azt köteles megőrizni.

5.3. A kliens adatait a kliens hozzájárulása hiányában is közölni kell, amennyiben ezt a törvény elrendeli, illetve, ha nyilvánvaló veszély fenyegeti a klienst vagy vele összefüggésben másokat.

5.4. A titoktartási kötelezettség a terápiás folyamat lezárulta után is fennáll.

5.5. A titoktartási kötelezettség terheli a terápiás folyamat során jelenlévő és az ellátásban részesülő valamennyi személyt. A biblioterapeuta köteles figyelmeztetni a jelenlévőket titoktartási kötelezettségükre.

5.6. A biblioterapeuta a szakmai titoktartás kötelezettsége alá eső információkat publikációiban, előadásaiban, oktatási tevékenysége során nem adja ki. Gondoskodik az adatok olyan mértékű elfedéséről, hogy azok alapján az érintettek ne legyenek felismerhetők.

6. Kutatásetikai alapelvek

6.1. Kutatóként minimalizálja a gyűjtött adatok félreértelmezésének lehetőségét, és a publikációkban nem titkolja el a kutatási eredményeket nem alátámasztó adatokat sem (az eredménytelenségről is beszámol). Az alternatív hipotézisek létezését elismeri, az eredményeket megosztja.

6.2. Intézményekben folytatott kutatás esetén gondoskodik az intézmény megfelelő tájékoztatásáról: a kutatás lényegéről és arról, mi az ő szerepük ebben. Amennyiben szükséges, beszerzi a szükséges engedélyeket.

6.3. A kutatásban tekintettel van a kliens szabad részvételi jogára. Amennyiben a vizsgálati személy a részvétel kérdésében nem képes felelősséggel dönteni (pl. elmebeteg, fogyatékos vagy kiskorú), akkor a döntés joga a törvényes képviselőé.

6.4. Az írásbeli „informált beleegyezés” megszerzéséhez a résztvevőknek érthető tájékoztatást nyújt a kutatás céljáról, előre látható tartamáról, az alkalmazott eljárásokról, a részvétel megtagadásáról és a kutatásból való kilépés jogáról, a potenciális veszélyekről, hátrányokról, illetve a várható pozitív eredményekről, a titoktartás határaitól, a részvételért járó juttatásokról, továbbá arról, kihez lehet fordulni a kutatásban részt vevők jogaira vonatkozó kérdésekben.

6.5. Nem szükséges informált beleegyezés kérése, ha a kutatásról joggal feltételezhető, hogy nem okoz semmiféle terhelést vagy károsodást (pl. oktatási vagy nevelési módszerek vizsgálata, névtelen kérdőíves felmérések, természetes megfigyelések, olyan szervezeti hatékonyság kutatások, amelyek nem jelentenek kockázatot a résztvevők foglalkoztatására vagy a személyiségek jogaira).

6.6. A biblioterapeuta a vizsgálati személyre esetlegesen káros hatással vagy következménnyel járó körülményeket a kutatás megtervezésekor gondosan kizárja.

7. Közlés, publikálás

7.1. A biblioterapeuta követi és betartja a publikálás nemzetközileg elfogadott szabályait, mind tudományos, mind ismeretterjesztő jellegű közlés esetén. Közérthetően, világosan fogalmaz, a félreértés, félremagyarázás lehetőségét igyekszik kizárni.

7.2. Tudományos, szakmai publikációiban állításainak hitelességét és helyességét kontrollálhatóvá teszi.

7.3. A biblioterapeuta publikációiban tükrözi az idézett szerzők hozzájárulásának a mértékét. Az olvasót világosan informálja arról, mi és mennyi a saját szellemi terméke. Amennyiben mások munkáit használja fel, mind a szövegben, mind a bibliográfiában pontosan hivatkozik a forrásra, amennyiben szó szerinti közlésre kerül sor, idézőjelet alkalmaz.

7.4. Előzetesen már publikált kutatási eredményeit az eredeti publikációra való megfelelő hivatkozás mellett tárgyalja.

7.5. Lektorálásnál tiszteletben tartja a titoktartási kötelezettséget és a szerzői jogokat.

7.6. Tanulmányokban és egyéb nyilvános fórumokon akkor tárgyalható meg egy terápiás kapcsolat, ha azt megelőzően elnyerte a kliens adekvát hozzájárulását, illetve sikeresen elváltította (elmaszkírozta) a kliens azonosítását lehetővé tevő információkat.

8. Oktatás

8.1. Amennyiben a biblioterapeuta e területen oktató tevékenységet folytat, tudását a tőle telhető legmagasabb szinten osztja meg tanítványaival.

8.2. Esetismertetéskor a kliensekkel kapcsolatban a titoktartás szabályai szerint jár el.

9. Nyilvános szereplés, hirdetés

9.1. A biblioterapeuta nyilvános szereplése során arra is törekszik, hogy bizalmat és megbecsülést szerezzen hivatásának.

9.2. Nyilvános nyilatkozataiban, hirdetéseiben pontosan mutatja be képesítését, tapasztalatait, az intézményeket, szervezeteket, melyekkel kapcsolatban áll.

9.3. Csoport szervezésére irányuló hirdetéseiben azok célját és leírását közérthetően adja meg.

9.4. Nyilvános fórumokon történő véleményalkotás során kijelentései, megnyilvánulásai szakmai tudásán, képzettségén és gyakorlati tapasztalatán alapulnak, összhangban az általános gyakorlattal.

10. Az etikai kérdések kezelése

Ha egy másik biblioterapeuta által elkövetett etikai visszaélés jut tudomására, próbálja informálisan megoldani kollégájával. Az eljárás legyen tekintettel az egyéni érzékenységre és legyen bizalmas. Ha ez a megoldás sikertelen, az esetet jelenti a Magyar Irodalomterápiás Társaság elnökségének. Erről a gyaníthatóan etikai visszaélést elkövetőt is tájékoztatja.

A Magyar Irodalomterápiás Társaság az Etikai kódexet 2018. május 12-i közgyűlésén elfogadta.